

KALAPUTXI

**SEXUALITATEA
HELDUAROAN:
TOPAKETA
EROTIKOAK
KLIMATERIOTIK
AURRERA**

MEZORUNGO HERRI-ALDIZKARIA
2018ko urterisa: 135. zenb.

GIPUZKOAKO
HARRERA FAMILIEN
ELKARTEA

**Mila
Mendizabal**

*"Harrera ama izateak beste zentzu bat
emari dio nire bizitzari"*

**ZINUUA BASERRIA ETA
BERTAKO ERROTA**

**ZUBIXA
LIBREI**

**OKELAR SARIKETA
2013**

**BALTA TXURIA
BALTA BERDEA**

Vitoria Optika

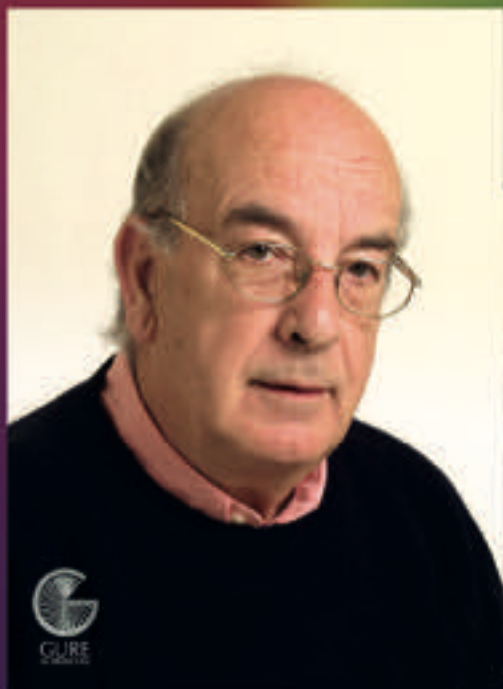
AUDIOLOGIA ZENTROA

- Osasun sailak homologatutako audiologia zentroa
- Audioprotesista egunero dago zentroan
- Audiometriak doan, kabina intsonorizatuan
- Teknologia berrienak erabiltzen ditugu
- Etxean ere atenditzen dugu (Graduazioak eta Audiometriak)

Tel. 94 613 41 38
e-mail: mvitoria@cnoo.es

Iparkale, 1
ONDARROA

Joseri:

Mutrikuko herriaren eta euskararen alde egindakoagatik eskerronez.

aurkibidia

Informaziua	4
Zeuk esan	5
Puri-purixan	6
Bi hitzetan	8
Lan giruan	10
Karenka	12
Lapazorrikeixak	14
Historixa	15
Kultura	16
Bertsuak	18
Hezkuntza	19
Zorion agurrak	20
Argazki zaharra	21
Agenda	22

Kalaputxi ez du bere gain hartzen aldizkarian adierazitako esanen-iritzien erantzunkizunik.

Argitaratzailea

Karenka komunikazio elkarte
Barrenkale, 12 behea - 20830 Mutriku.

Telefonoa

635 748 393

e-maila

kalaputxi@topagunea.com

kalaputxi2001@gmail.com

Bloga

kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea

Mutrikuko Udala

Kolaboratzaileak

Iñigo Andonegi, Josu Larrañaga,
Javi Castro, IXA sexualitate eskola.

Tirada

2.200 ale

Lege Gordailua

SS-787/01

ISSN

1579-4792

Inprimategia

EUSKALINPRI. Deba

Banaketa

Kalaputxi

Gipuzkoako Foru
Aldundia

Mutrikuko Udaleko
Kultura eta Euskara

iritzixa

400.000

Mutrikuarroi pezeta bat eta eraikina eraberritzearen truke Zabel utzi ziguten 100 urtetan erabiltzeko. Eta Udalak kudeatzen du Zabel. Orain, herriari lagatzen zaizkion gauzak Udalari ematen zaizkiola uste dugu. Udala ez da jada herriarekin identifikatzen, «gu ez gara» udaletxea, udaletxea «haiek» edo «besteak» bihurtu dira. Institutio publiko guztiekin gertatzen ari da hau, herriarengandik urrundu dira, eta denok atera gara galtzen.

Lehen herritarrok gure artean gauzak elkarbanatzeko ohitura handiagoa genuen eta «gu» edo «gure» izen-ordeak gehiago erabiltzen ziren. Konturatzen bazarete, aiton-amonek oraindik «gure etxea» edo «gure herria» darabilte; gazteagoak ordea, «nire etxea» eta «nire herria» erabiltzen dugu. Honek hizkera aldaketa baino zerbait gehiago adierazten du, mundua «gure» ikuspuntutik baino «nire» ikuspuntutik ikustera pasa gara eta «nire» munduan kabitzen ez dena, «haiek» bihurtu da.

Jakingo duzuenez, Real Sociedadek herriko futbol taldeari 400.000 euro eman dizkio (asko kostata). Batzuk, dirua futbolarentzat bakarrik izan behar dela diote, armaila estaliak egiteko edo gimnasio bat eraikitzeko. Besteek, dirua Udalari eman behar zaiola uste dute. Baina «Udaletxeari zergatik dirua eman? Nahi dutena egiteko?». Aitzakia hori bada, eta Udalarekiko konfiantza galdua badago, diruak ez du zertan Udaletik pasa behar, herritarrok erabaki dezakegu diruarekin zer egin. Udalari ez zaio dirurik eman behar, dirua mutrikuarrok jaso behar dugu.

Bizitza osoa futbolari lotuta pasatu dut eta jolasten jarraitzeko asmoa daukat (hau idatzi ostean lagatzen badidate behintzat). Horregatik gaizki egingo nuke futbolari laguntzarik eman behar ez zaiola esango banu. Baina 400.000 euro gehiegi direla pentsatzen dut. Bizi dugun egoera gogorrean futbolak hainbeste diru eta arreta merezi ez dituela sinestuta nago.

Mutrikun 1200 familia inguru bizi gara beraz, familia bakoitzarentzat ia 350 euro (!) iristen dira. 2014an familiko gutxienez 183'27 euro ordainduko ditu udal-zerbaren ondorioz. Kalkulua erraza da: futboletik datorren dirua familien artean banatuz gero, bi urtean ez genuke udal-zergarik ordaindu beharrik edukiko! Ez al lukete familia askok hori eskertuko?! Eta mutrikuarrok baditugu beste behar batzuk ere: helduentzako eguneko zentroa, Txurruka konpondu edo kendu, jubilatuei botikak ordaintzeko bonoak sortu, dikea amaitu edo dinamitatu...

Zergatik ez 400.000 euroak aprobetxatu? Aukera ederra daukagu herri bezala funtzionatu eta diru horrekin zer egin behar dugun erabakitzeko. Horretarako ordea, «nire herria» «gure herria» bihurtu behar dugu lehendabizi.

Unai Belaustegi B.

telefonoak

Medikuak, anbulantziak, botikak

Larrialdiak	943 46 11 11
Anbulatorioa	943 60 43 00
DYA zentrala	943 46 46 22
Mendaroko ospitala	943 03 28 00

Zaintzako botikak:

Otxagabia (Mutriku).....	943 19 50 26 / 689 58 57 59
Apraiz (Mutriku).....	943 60 32 50 / 630 05 50 97
Zalduegi (Deba)	669 26 22 01
Burgoa (Deba)	667 33 88 90
Etxeberria (Elgoibar).....	943 74 01 40
Garitaonaindia (Elgoibar).....	943 74 11 77
Yudego (Elgoibar).....	943 74 12 93
Barrenetxea-Etxeberria (Elgoibar)	943 74 12 77

Udala, zerbitzuak...

Udaletxea	943 60 32 44
Udaltzaingoa	943 60 70 48
.....	679 16 25 00
Gizarte Ongizatea	943 19 50 81
Zaharren Egoitza	943 60 38 71
Turismo bulegoa	943 60 33 78
Bake Epaitegia	943 60 70 49
Alde Zaharra eraberritzeko zerbitzua	943 60 34 18
Kiroldegia	943 60 31 75
Liburutegia	943 60 41 82
Miruaiz Frontoia	943 60 41 91
Ur partzuergoa	902 30 22 22
Zakarrak eta traste zaharrak.....	943 70 07 99
Anai Arte	943 60 34 10

Irakaskuntza

Goizeko Izarra ikastola	943 60 36 75
San Miguel ikastetxea.....	943 60 31 95
Mutrikuko Institutua	943 60 35 45
Udal euskaltegia	943 60 30 94
Musika eskola	943 60 37 80
Haur eskola publikoa	943 60 41 19

Garraio zerbitzuak

Ansola Taxia	638 672 383
Anton Taxia	666 221 999
Xabi Taxia	656 289 026
Pesa autobusak	902 10 12 10
Eusko Trenbideak	902 54 32 10
Loiuko aireportua	905 50 50 05

Bestelakoak

Iberdrola	901 20 20 20
Kofradia	943 60 32 00
Posta zerbitzua	943 60 30 44
Gasolindegia	943 60 32 10

ordutegiak

Autobusak

MUTRIKUTIK → DONOSTIARA

Astegunak	7:00 / 10:00 / 13:30 / 19:30
Zapatuak	10:00 / 16:30
Jai egunak	10:00 / 19:30

DONOSTIATIK → MUTRIKURA

Astegunak	8:00 / 11:30 / 14:30 / 20:30
Zapatuak	11:30 / 19:30
Jai egunak	11:30 / 20:30

MUTRIKUTIK → BILBORA

ASTEGUNETAN GOIKO ERROTONDATIK

06:25 / 07:25 / 15:25

BILBOTIK → MUTRIKURA

14:10 / 18:10 / 20:10

MUTRIKUTIK → DEBA - MALLABIA

Astegunetan: 7:15etik 21:15era orduro.

Jai egunetan: 8:15etik 21:15era orduro.

MUTRIKUTIK → ONDARROARA

Astegunetan: 6:55etik 20:55era, orduro.

Jai egunetan: 7:55etik 20:55era orduro.

Trenak

Orduro ateratzen dira adierazitako ordu tartean.

DEBA → DONOSTIA → DEBA

Debatik	6:44 – 7:44 - ... - 21:44
Donostiatik	5:47 – 6:47 - ... - 20:47
Jai egunetan	8:44etan lehenengoa.

DEBA → BILBO → DEBA

Debatik	6:43 – 7:43 - ... - 20:43
Bilbotik	6:00 – 7:00 - ... - 20:00
Jai egunetan	8:43etan lehenengoa.

DEBA → EIBAR → DEBA

Debatik	6:43 - 7:43 - ... - 21:43
Jai egunetan,	8:43etan hasiko da
Eibartik	6:13 - 7:13 - ... - 21:13
Jai egunetan,	8:13etan hasiko da

SANTA ESKEA**HERRIKO KULTUR TALDEEN ALDE**

Aurtengo Santa Eskean batzen den dirua herriko kultur taldeentzat izango da

Bi helburu nagusi izango ditu aurtengo Santa Eskeak, batetik herritarren parte hartzea bultzatzea eta bestetik diru premian dauden herriko kultur taldeei laguntzea. Horretarako kultur taldeekin elkartu da bertso eskola eta talde ezberdinetako kideen artean Santa Eskean parte hartzeko deia zabaldu dute.

Urtero legeaz, Santa Eskea otsaileko lehenengo zapa-tuan izango da, aurtengo otsailaren 1an, eta bertan batzen den dirua herriko kultur taldeentzat izango da. "Kultur taldeekin batu gara, eta haietako askok erakutsi dute parte hartzeko borondatea", azaldu dute bertso eskolakoek. Herriko kultur taldeetan ari diren parte hartzea, ordea, ez da berria. "Askok urtero parte hartzen dute Santa Eskea aurrera ateratzeko, kultur taldeetan egon ala ez".

Aurtengo asmoa, ahalik eta jende gehien elkartu eta Santaeskaleak herriko bazter guztietara iristea da, kale nahiz baserri. Hau lortzeko, orain arte parte hartu ez duten herritarren laguntza beharko dute.

Santa Eskeko taldeak eta ibilbideak aurrez antolatuta ahal izateko, parte hartzeko asmoa dutenek izena emateko zerrenda jarri da Zubixa tabernan. Santa eskea goiz eta arratsalde izaten da, baina nahi duenak parte har dezake goizean edo arratsaldean soilik. Parte hartzaileek, ohi bezala, bertso eskolak antolatutako bazkaria eta afaria edukiko dituzte. "Ez da ahaztu behar ere, kantuan doazenak oso ondo zaintzen dituztela han eta hemen", azpimarratu dute. "Giroa ziurtatuta dago, eta parte hartzerakoan, gainera, herriko kultur taldeei aurrera egiten lagunduko die-zue. Beraz, animatu Santa Eskean parte hartzera". Otsailaren 1-an Luardo etxe aurrean (paiten plazan), goizeko 10:00-tan.

*Dios te salve ongi etorri / jaunak zorion diela
legearekin kunplitzen degu / santa eskeko eguna*

Mutrikuko Bertso Eskola**MOTIBAZIOARI BURUZKO JARDUNALDIA****ANTOLATU DU EUSKALTZALEEN TOPAGUNEAK**

• "Geure ardura pertsonal eta kolektiboa aktibatzen" izeneko jardunaldian, euskara erabiltzera edo ez erabiltzera bultzatzen gaituzten motibazioak aztertuko dira.

- Euskaltzaleen Topaguneak antolatzen duen XI. Topaldia izango da aurtengoa, eta Durangoko Elkartegian izango da.
- Izen ematea urtarrilaren 26ra arte dago zabalik (30€, bazkaria barne).

Durango, 2014/01/09. Euskaltzaleen Topaguneak XI. Topaldia antolatu du, Eusko Jaurilaritzaren eta Bizkaiko Foru Aldundiaren babesarekin. "Geure ardura pertsonal eta kolektiboa aktibatzen" izeneko jardunaldia, urtarrilaren 30ean izango da, Durangoko Elkartegian, eta motibazioa izango da gai nagusia.

Erabilera sustatzea izan da ardatz urteetan tokiko eta nazio mailako euskaltzaleen Topaguneetan. Euskaraz bizitzeko guneak sortzea, elikatzea. Erabileraren garrantziaren berri gizarteratzea, horren aldeko baliabideak, diskurtsoak eta legeak aldarrikatzea.

Aurtengo jardunaldietan, ordea, euskara erabiltzera edo ez erabiltzea bultzatzen gaituzten motibazioak aztertuko dira. Motibazioa aipatzean zeri buruz ari garen zehaztu, hizkuntza batean edo bestean aritzera zerk bultzatzen gaituen ikusi, euskara erabiltzearen aldeko euskaltzaleak sentibilizatzeko zeintzuk tresna edo diskurtso erabil genitzakeen aipatu, eta abar. Horretarako, soziolinguistikan eta hizkuntzaren inguruko beste zenbait arlotan aritzen diren adituak izango dira topaldian, esate baterako Iñaki Martínez de Luna, Esti Amorrortu, Rosa Ramos eta Julen Arexolaleiba. Aipatu bezala, Durangon izango da jardunaldia edo topaldia, urtarrilaren 30ean, eta egun osokoa izango da (09:00-18:00). Bertan parte hartzeko izen ematea urtarrilaren 26ra arte egongo da zabalik, topaldiaren webgunean (hemen).

Matrikulatzeko 30€ ordaindu behar dira, eta bazkaria barne izango du.

Euskaltzaleen Topagunea 1997an sortu zen, eta Araba, Bizkaia, Gipuzkoa eta Nafarroako 96 Euskara Elkartek osatzen dute. Elkarrean zein mugimenduen beraren helburuak euskararen erabilera sustatzea eta euskararekiko sentibilizazioa bultzatzea dira. Horretarako, hainbat esparru lantzen dituzte, hala nola haur etagazteen aisialdia, kultur gintza, toki-ko hedabideak, mintzapraktika, entitateak euskalduntzea eta sentiberatzea.

Informazio gehiago behar izanez gero, arrate@topagunea.org helbidera idatzi dezakezue, edo 673.428.464 telefono zenbakira deitu.

Euskaltzaleen Topagunea

San Miguel ikastetxea

**MATRIKULA KANPAINA
ZABALIK**

**otsailaren 3tik
otsailaren 14ra**

Hamar urtetik gorako kontua da. 2002ko maiatzean Garzon epaileak Euskal Herriko Arrano guztiak enbargatu edo bahitu zituen eta egun, ia denak bahituta jarraitzen dute. Zubixa dugu horren lekuko eta zehatzago jakin asmoz Jose Luis eta Rosarekin hitz egin dugu.

Kontu zaharrekin gora eta behera...

Bai, ez dira gaurko kontuak. Urriaren 17an hasi ginen bueltaka. Zubixa ere egoera horretan dago. Lokalaren jabetza Mollaberri Elkartearena da eta ordainduta dago. Eta hala ere bahituta daukagu. Auzitegi Nazionaletik etorri zen agindua eta ezin da lokala saldu ez eta eskuz aldatu. Eta lokalarekin ez ziren konformatu, Mollaberriren izenean geneukan guztia, bahituta dute, geneuzkan lau xoxak ere blokeatuta dauzkagu. Egoeraren aurrean jabetza-erregistrora jo genuen eta bertan ziurtatu genuen Zubixak hamasei milioiko (orduho pezetak) bahitura zuela, eta hala jarraitzen du.

Eta gainera, administratzaile judiziala jarri ziguten. Gaur da eguna, hileroko-hileroko Mollaberri elkarteak kontuak aurkeztu behar dizkiola administraile judizialari prokuradorearen bidez, eta guzti horrek duen kostuarekin. Ordutik hona daramagu zama hau gure bizkar gainean. Eta hau gutxi balitz une honetako epaiketa gastuak ere gehitu behar dizkiogu, hau astakeria bat da, sei milioi eurotik gora

izango da. Ez dauka izenik! Ehun lagunetik gora dira hemendik Madrilera joan-etorrian dabiltzanak, eta ez dugu uste otsaila aurretik bukatuko denik.

2002an gertatu eta orain epaiketak...

Beti izan dira zurrumurruak baina hala pasa dugu denbora guzti hau. Beraien kontuetan hauek Herri Batasunaren lokalak dira eta guk diogu ezetz, talde eta jende batek eginiko lanen, izerdien eta abalen ondorio direla.

Dena sartu dute ETaren engranajea, "dena ETA da". Erakunderen bat guk emandako diruaren zain baldin badago egon daiteke zain lasai asko. Erabaki politikoa izan da. Guk uste dugu ilegalizaizoaaren kontuarekin hasi zirenean arlo eta izkin guztiak hartu nahi izan zituztela ezker independentzizalea desagertzeko, ez zuten espero gu oraindik bizirik izango ginenik.

Eta zer arazo sortu izan dizue?

Zubixa errentan dago baina badira lokal bat baino gehiago, prezintatuta daudenak. Ehundik gora gara afera honetan sartuak, ehun eta hamar Herriko Taberna, Euskal Herrian zehar eta bakoitzak bere funtzionamendu propioarekin. Gauzak lege barruan egin dira, ez dago tranparik. Arazoak ekarri dizkigu, ezin dugu gestionatu eta beti daukagu mamu hori gainean itxiko digutela noiznahi...

Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia

Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

ARRIETA
AUTOZERBITZUA

Aliprox

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

Hamaika aldiz izan dugu Ertzantzaren “bisita”, inbentarioak ere egin dituzte eta ezer ez dute aurkitu, ez dago ezer eta! Guzti honek ez digu inolako mesederik egiten. Presio honekin bizitzea ez da samurra.

Zuetako norbait inputatu dute

Ez. Inputatuak hogeita hemezortzi dira, Mahai Nazionalakoak. Baina guk ere bitan joan behar izan dugu Auzitegi Nazionalera, Zubixako arduradun gisa. Presidente izan da deitua, Jose Luis. Hara joateko aukera izan genuen gure lokala “defendatzeko” aukera eskeini zutelako. Nahi dut esan, geure abal eta gure lanarekin egindakoa zela argudiatzeko, eta horretarako paperak, fakturak eta guztiak hor daude egiaztatzeko. Baina fiskalak probestu zuen gu inputatu gisa galdeketa egiteko eta ez genion erantzun. Ehunka lagun autobusetan Madrilén, ikaragarria izan zen.

Zer izan daiteke honetako okerreña?

Taberna kentzea. Arrisku latza daukadu Zubixa gabe gelditzeko. Azken batean erabaki politikoa da, eurek daukate zartagia kirtenetik eta edozer egin dezakete nahi dutena lortzeko. Mementuaren arabera erabaki bat edo beste bat hartuko dutela garbi daukagu. Lege itxura eman nahi dute beraiek nahi dutena egiteko. Inolako frogarik gabe. Argudioak ere eurek asmatu eta antolatzen dituzte eta horiekin dabilta. Benetako nobelak entzuten dira epaiketa horietan, peritoak poliziak eurak dira eta nahi dutena asmatzen dute. Entzuketak eta jarraipenak inoren baimenik gabe egin dituzte eta ez da ezer gertatzen. Nobelak motz gelditzen dira han entzundakoarekin. Boterea dute hori eta gehiago egiteko eta hala egiten dute, inpunitate osoz.

Eta zer eskatzen dute?

Ez pentsa txantxetako eskaerak direnik, inputatuei sei eta hamar urte bitarteko gartzela zigorrak eskatzen dizkiete. Ez dago jakiterik zer atera daiteken honetatik, nola bukatuko duen. Pentsatzen da erabakia idatzita dagoela baina beldurra badago. Egoera politikoak izango du eragina. Otsailak bukaera arte izango omen da. Ez dago garbi zer aterako den. Bitartean astero dabilta Madrilera joaten epaiketera. Asko luzatuko dela uste dugu, sententzia, helegiteak... luze joko du. Hauen helburua gu

beldurtzea eta kikiltzea da, politikagintzan aritzen ez uzteko, (indarrak honetan galdu nahi dituzte politika egiten baino) Ekonomikoki ere, izorratzeko era bat da.

Nahi duenak diruz lagundu dezake, bakoitzak ahal duena, gutxi izanda ere gustura hartuko da. Laguntza-bonoak atera dira. Mahaiak ere jartzen ari gara dirua biltzeko. Onartzen da borondate guztia. Dena beharko dugu gastu guzti hauei aurre egiteko.

Otsailak 14, 15 eta 16an Libre Eguna antolatzen lanetan hasiak gaude. Zubixaren eta beste herriko tabernen egoera kaleratzeko baliatuko den ekimen erraldoia izatea nahi dugu. Eta egun bakarra izan beharrean, hiru egunekoa izango da. Hainbat ekin-tza egongo dira egunero; trikipoteoa, bertso bazkaria, ekitaldia, kontzertuak...

LEA-AR-TIBAI
Hileta zerbitzuak - Beilatokia

MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20

ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960
Mug: 659 879 268

SUKALDEKO ALTZARIAK
EBANIZTERIA

OKILA AROZTEGIA S.L.

Txirritxa - Mutriku
Tel. 943 60 40 18 - Faxe: 943 60 31 03

KIROL GALA ATZERATUA, ARRIETAREN HERIOTZA TARTEKO

Gaixotasun luze baten ondoren, Luis Mari Arrieta abenduaren 20an hil zen. Hain zuzen ere, Udalak kirolean egindako lanarengatik aipamen berezia eman behar zion egunean. Kirol Galaren baitan beste saritu batzuk ere baziren, baina han bildutako guztiak bat etorri ziren gala momentuan bertan behera utzi eta aurrerago egitearekin. Alkateak, bildutako guztien izenean, Arrietaren senide eta zinegotzi Iñigo Agirreri doluminak eman zizkion. Agirrek jakinarazi zuen Arrietak pozik jaso zuela saritua izango zenaren albistea eta eskerrak eman zituen haren eta familiaren izenean.

ITSAS-TXAKURRA MUTRIKUN

Bisitari berezia ekarri zuen abenduak herriko hondartzara: itsas-txakur kumea. Ambar elkatekoak segituan bertaratu ziren, eta azaldu zutenez, itsas-txakurrak deskantsu beharra zuelako hondartzaratu zen. Horrelakoetan animalia bakean uztea dela onena jakinarazi zuten Ambarrekoek: "ikusai bai, baina ukitu ez".

GIZONEZKO SIRENATXOA

Algortako portu zaharrean desagertutakoaren itxura handia duen irudia agertu zen Kofradia Zaharrean Inuzente Egunean. Inork ez zuen koadroa jarri izana bere gain hartu, baina bertoko berriak jarraitzen dituen egunkari batek herritarrek portuan igeri egiten jarraitzeko eskubidea aldarrikatzen zuela adierazi zutela zabaldu zuen. Sirenatxoaren koadroa hesirik gabeko eskilaretan agertu zen, moilaren muturrean.

URTEA AMAITZEKO, KONTU ILUNAK

Urte amaierak izan zuen tinte ilunik ere. Ezezagunek bi edukiontzi erre zituzten; bata, Zizzoneko etxeen parean eta bestea, kiroldegi inguruetan. Herritarrek parte eman zuten, eta gehiagora joan ez arren, edukiontziak desginda gelditu ziren. Futbol zelaia parean buelta emanda ere agertu zen bateren bat. Herritar askok lotsagarritzat definitu zuten gertatutakoa.

SAN SILBESTRE, HERRIKO EGUTEGIAN SARTUTA

Gero eta errotuago dago San Silbestre Eguneako laterketa herrian. Aurten ere hogeitamar lagun inguru izan ziren zenbait herritarrek egindako deialdiari erantzun diotenak; asko mozorrotuta etorri ziren, gainera. Ohi duten bezala, denek batera hasi eta amaitu zuten ibilbidea; jai giroan eta umoretsu. Amaieran hamaiketakoa egin zuten udaletxeko arkupetan.

URTE BERRIA GOIZETIK ETA OSASUNTSU

Urtea batzuk parrandan hasi zuten, beste batzuk, berriz, Burumendiri esker, Arnón salda edan eta txori-xoa jaten. Gero eta indartsuagoa da Urteberri Egunean Arnóna igotzeko ohitura; aurten, urruti gabe, 300 lagunetik gora pasa ziren bertatik. Eta ez bakarrik mutrikuarrak, baita, besteak beste, ondarrutarrak, markina-xemeindarrak, debarrak eta berrituarrak ere.

HERRIBUSA MARTXAN URTE GUZTIAN

Herribusak gero eta erabiltzaile gehiago dituela eta herritarrei hainbat auzotara heltzeko erraztasuna ematen diela ikusita, Herribus zerbitzua mantendu egingo du Udalak. Zerbitzuari ahalik eta probetxu handiena ateratzeko asmoarekin erabileraren araberako ordutegia diseinatu dute: urte osoan, 08:00etatik 11:00etara; ekainean eta irailean, horrez gain, 12:30etik 13:45era ere egongo da, eta moilaraino jaitsiko da. Eta uztaillean eta abuztuan ordutegia hau izango da: 08:00-11:00, 12:30-14:30 eta 18:30-20:30. Azken bi ordu tarteetan moilaraino jaitsiko da.

FONDABERRI ETA EGAÑANEKO GARAJEEN ERABILERA BULTZATU NAHI DU UDALAK

Kalean aparkatu beharrean, herrian dauden azpiegiturak aprobetxatzeko erraztasunak jarri ditu Udalak. Egañaneko garajeen kasuan, tamaina ertainekoei alokairua jaitsi dute: 76,83 eurotik, 60 eurora. 24 garaje daude alokatzeko moduan. Interesatuak udaletxera jo besterik ez dute.

Fondaberrin, berriz, egunero ordu eta erdi edota hiru ordu aparkatzeko aukera ematen duten txartelak atera dituzte, aurten. Txartelen inguruko informazio zabala: udaletxeko webean edota harreran.

TALAIXA TRIATLOI TALDEA SORTU DUTE HERRIAN

Hogeiren bat lagun bildu ziren urtarilaren hasieran egindako Talaixa Triatloi Taldearen aurkezpenera. Bertan, taldeko presidente Beñat Zafraren ahotik kirol mota hori herrian bultzatzea dutela helburu entzun ahal izan zuten, eta horretarako afizientatuentzako Mutrikuko triatloi proba mantenduko dutela jakinarazi zuen. Aurten irailaren 20an izango da. Gainera, profesionalentzako sprint proba ere gehituko diote. Horretaz gain, hainbat ekimen eta ekintza dituzte buruan, baina bazkide kopuruaren arabera izango da euren jarduna. Informazio gehiagorako edota taldearekin bat egiteko: talaixatri@gmail.com

BALTA TXURIA BALTA BERDEA

Anaitze Agirre eta Enekoitz Andonegi egilekideak dira. Bien artean egin dute *Balta Txuria, Balta Berdea. Urumearen zurrumurrua* dokumentala. Astigarraga inguruko asentamentuetan dauden Europa ekialdeko ijito etorkinen arazo eta irtenbide posibleei, eta honen harira sortzen diren zurrumurruei buruzko dokumentala dugu honakoa. Eta zer hobeto Enekoitz Andonegirekin honetaz hitz egitea baino?

Nola iritsi da lan hau zuregana?

Anaitze eta ni aspalditik ezagutzen dugu elkar. ETBrako lan batzuk egin genituen elkarrekin. Gero bakoitzak bere bidea hartu zuen, nik neure produkzio-etxea eratu nuen eta berak Donostian SOS Arrazakerian. Kazetaria ere bada eta hortan aritzen da.

laz deitu egin zidan proiektu bat zeukatela esaten eta bertan parte hartu nahi nuen galdetuz. 2012ko urrian hasi ginen aurreproiektua lantzen eta 2013ko martxoa bitartean dokumentazioa eta informazioa jasotzen eman genuen SOS Arrazakeria elkarte, teknikoak eta nik. Astigarragako herritarrekin eta bertan bizi diren ijito errumaniarrekin ere. Asentamendura joan ginen nola bizi ziren ikusteko baina lehenengo egunean ezin da joan kamarekin grabatzaera, "zuek zertara zatozte gure miseriak grabatzera..." errezelak sortzen dira eta ez dira moduak inorengana joateko. Asentamendua autopista azpian dago eta Urumea ibaia pasatzen da ondotik. Uholdeak gertatu izan direnean telebistak eta kazetariak joan ohi dira hango triskantzak ikustera, berriak eman eta hor bukatzen da kontua. Guk garbi utzi nahi izan genien hango biztanleei gure asmoa bestelakoa zela, Astigarragak eta Hernanik zuten proiektuan parte hartu nahi genuela eta eurak ere proiektuaren parte izatea; euren iritzia jaso eta egoeraren berri euren ahotik jasotzea.

Eta martxan hasi zineten...

Abendutik martxora bitartean sarritan bertaratu ginen, eurekin hitz egin, konfidantza hartu... zein egongo zen prest parte hartzeko, zein ez... gauzak

garbi laga nahi genien eta batez ere adierazi eurekin geundela eta ez euren kontra. Elkarlanean egin nahi genuela proiektua.

Kontaktuak egin ondoren martxotik aurrera hasi ginen grabatzen. Ekaina bitartean. Asentamenduan bertan eta Astigarraga herrian, hau da ijito eta herritarrengana zuzendu ginen. Hauetaz gain instituzioak ere parte hartu dute, Udaletxeak, Aldundiak eta Eusko Jaurlaritzak.

Guztia grabatuta genuenean irudiak antolatu eta muntatu egin genuen. Gidoia edo eskema bagenuen eta bagenekien zer nahi genuen adierazi, alde batetik hangoen egoera, askok ez baitakite holako egoerak daudenik ere. Bestalde, Astigarragak eta Hernanik zergatik eratu zuten plangintza hau eta gero herritarren iritzia eta eztabaidak. Jasotako materialarekin eta gidoiarekin dokumentala montatu genuen.

Erraza izan da lana?

Grabaketa baino zailagoa, beraieganako hurbilketa izan da, eurekin konfidantza hartzea. Kamarekin lasai ibili gara. Garrantzi-

Camping
Galdona
JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria
Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

OKINDEGI
POTERO
GREGORIO AZKUE
ETXEKO TEL. 943 60 43 17
DENDAKO TEL. 943 60 36 43
OKINDEGIKO TEL. 943 60 45 12

tsuena eurenganako jarrera ona izan da bestela ez geneukan dokumentalik. Euren "etxeetara" sartu nahi genuen euren baimenarekin, eta euren eguneroko bizimoduaren isla izan baina ez miseriak erakusteko. Euren helburuak, euren nahiak zeintzuk ziren. Dokumentalak dio Urumearen zurrumurruak, eta hau nolabait kontu poetikoa da, batez ere zurrumurru hitza esaten dugunean herritarren zurrumurruei buruz ari gara. "ijito errumaniarrak biolentoak dira", "ostu egiten dute eta gainera etxeak oparitu egiten dizkiete"... zurrumurru horietaz jakin nahi genuen, ea egia ala gezurra ziren bertara joanda bertan galdetuz eta hangoen testigantzak jasoz. Nik jasotako inpresioa izan da gu moduko jendea dela, nahiz eta beste ohitura batzuk eduki. Etorkizun baten bila datoz, euren familiarekin.

Zein da proiekturen mamia?

Lortu nahi dena da ijito horiek ere herriaren parte izatea. Horretarako lehenengo urratsa izan da herrian errol-datzea. Baldintza batzuk bete behar dituzte eta kontratu bat sinatu erakunde eta gizarte eragileekin. Dokumentaleko emakume baten dioen bezala eurek ere bizitza proiektu bat nahi dute, leku bat bizitzeko, lana. Eta horretarako etorri dira Euskal Herrira. Euren herrian ez dituzte nahi pobreak eta ijitoak direlako. Eta batetik bestera ibiltzen dira leku guztietatik botatzen dituztelako. Berez nomaden kontu hori mito bat besterik ez da, nomadak izatera behartuta daude. Bertako emakumeak dioen bezala, jende alferra eta gaiztoa leku guztietan dago, bertako asentamenduan ere, baina bai, aurrera egin nahi duen jendea ere eta horiek merezi dute aukera bat izatea. Asendamendu-

ko guztiek ez dute sinatu akordioa baina egin dute-nek euren ilusioak eta ametsak bete nahi dituzte.

Zerk deitu dizu arreta han grabatzen egon zarenean?

Euren egoerak eta ikusteak gutako edonork dituen bizitza helburuak dituztela. Han ere denetako jendea dago baina arreta eman dit zenbait gurasok zer nola-ko ardura jartzen duten euren umeenganako, horrek asko bete nau. Gure asmoa, dokumentala ahalik eta jende gehienena iristea da. Edozein udaletzek, ikastetxek, kultur taldek... proiektatu eta gaiaren inguruan hitz egitea eta jendea sentsibilizatzea, eztabaidak sortzea.

Eta aurrera begira proiekturik?

Bai, badaude batzuk baina ezer ez dago zehaztuta, hala ere beti dago burua martxan. Egun audiobisualak egiten ditut, horretan nago, enpresentzako promozio bideoak egiten ditut batez ere, horrek ematen dit jaten. Dokumental eta antzeko lanak dira gehien betetzen nautenak baina... hilaren azkenera iristeko beste lanei heldu behar; udaletxeak, ikastetxeak, makina-herraminta enpresak... dira nire bezeroak eta gustura egiten dut lana hauentzat ere.

Hamaika urte beteko dira Biarko produkzio-etxea sortu nuela. Asko disfrutatzen dut nire lanean, oso pozik nago. Leku askotatik deitzen naute eta ezin bada kexatu.

Abenduak 10 Giza Eskubideen Nazioarteko Egunean hasita dokumentalak bide luzea egin du: Donostia, Bilbo, Astigarraga, Errenteria, Getxo, Zarautz, Mutriku, Iruñea, Tolosa eta Hernanin izan dira emanaldiak. Estatu eta Europa mailan ere zabaltzeko asmoa dute 2014an zehar. You Tuben ikus daiteke trailerra.

**Informazioa: Tel. 34 943 321811
sosracismo-info@mugak.org**

Ntra. Sra.
de Begoña
EHORZKETA

Iriagirre z/g

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

txirritxa
.com

**SAR ZAITEZ GURE WEB ORRIAN ETA
AURKI EZAZU PROMOZIO BEREZIAK!**

Tel. 946 832 600

Gardotza Industrildea, 3 > 48710 Berriatua > Bizkaia

MILA MENDIZABAL

“Harrera ama izateak beste zentzu bat eman dio nire bizitzari”

Harrera familiak gero eta ezagunagoak dira gure artean, denok entzun dugu zer-bait honen inguruan. Mutrikun ere badi-tugu bi familia harrerakoak. Horietako batekin hitz egin dugu, Mila Mendizabalekin. Badira urte batzuk esperientzia honi heldu ziola eta zeha-tzago jakin nahi izan dugu honetaz.

Zenbat urte da harrerako ume bat harreran har-tzea erabaki zenuela?

Idea edo asmo hau pare bat urtetan ibili zen neure buruan bueltaka. Honetaz batzar bat zegoela jakin nuen eta batzar horretara joan nintzen Donostiara. Han informazioa jaso ondoren hasi nintzen mugi-menduan, eurekin harremanetan, Beroa elkartearekin, egun bertako bazkidea ere banaiz.

Zenbat denborarekin hartu zenuen harreran umea?

Hamaika hilabete zituela. Hamarrekin ezagutu nuen eta hurrengo hilabetean nirekin zegoen. Egun hamar urte dauzka. Niretzat haurdunaldi bat bezala izan zen.

Zein edadeko umeak daude Harrera Etxeetan?

Jaio berritik hemezortzi urte bitarteko umeak biltzen dira Harrera Etxeetan. Adin ezberdinak tarteko etxe ezberdinetan kokatzen dira eta saiatzzen dira anai-arrebak direnak ez banatzen.

Nor izan daiteke guraso?

Gaitasuna duen edozein izan daiteke ume hauen guraso, bikotea, sexu bereko bikote izan edo ez, pertsona bakarra... ume bat hazteko eta hezteko gogoia eta gaitasuna duen edonor, froga batzuk gainditzzen dituen edonor. Ume bat zaintzeko prest dagoen edonor, bere goxotasuna, berotasuna emango dion edonor, bera entzun eta kontuan hartzeko gai den edonor.

Bestalde, Aldundiaren babesean gaude eta laguntzak jasotzen ditugu. Bai ekonomikoak eta bai siko-logikoak eta pedagogikoak ere, edozertako ditugu prest teknikariak eta profesionalak edozein arazo-ren aurrean gu laguntzeko edo umeak laguntzeko. Ez gaude bakarrik.

Harrerak ere ez dira berdinak...

Harrera soila edo iraunkorra izan daiteke. Soila: epe laburrera bere berezko gurasoekin bueltatzeko

aukera baloratzen denean egiten den harrera mota da. Iraunkorra berriz, denbora mugarik gabeko harreraz hitz egiten dugunean, hau da, berezko gurasoengana bueltatzeko estimatzen den denbora ezin denean jakin. Dena den ume horren kargu urteetan jardun arren bere guraso biologikoak beti izango dira gurasoak, nahiz eta umeak bizitzaren urte gehienak harrera familian eman. Ez da adopzio bat. Seme-alaba bezala tratatu, hazi eta hezi arren bere gurasoak izango ditu. Gurasoak ondo egonda eta gai izanda gurasoekin joango da, zer hobeto bere gurasoak baino, baina ni ere hor izango nau, ni bere harrera ama izango naiz.

Umeak hasieratik daki hori?

Umeari argi esaten zaio bere egoeraren berri eda-dearen arabera eta bere galderen arabera. Ume batzuk gurasoen bisitak izaten dituzte, beste guraso batzuk desagertu egiten dira... mila kasu eta egoera daude. Gehienetan gurasoak hor daude eta bisitetan ikusten dute umea.

Eta gurasoek badute harrera gurasoa ezagutzeko aukerarik?

Gauzak ondo joaten badira bai baina norberak dauka eskubideak ezagutzeko edo ez. Guk ez badugu nahi ez gaude behartuta.

Zer eman dizu harrera ama iza-teak?

Erakutsi dit mila eratako bizimoduak daudela eta beste era batera ikusten dut bizitza. Nik asko eman arren umeak gehiago eman dit niri. Ni hamar urte hauetan umearentzat bizi izan naiz. Ahal

dudan kariño dena eman diot, badakidalako eta sentitzen dudalako horren beharra duela eta nire esku dagoen laguntza, maitasuna, mimoak jasoko dituela. Horren ordaina bikotza da, umeak ematen didana nireak baino gehiago balio du.

Beste familiekin baduzue harremanik?

Bai, batez ere hurre bizi direnekin, BEROA Elkar-tearen funtzioetako bat horixe da-eta.

Harrera familia gehiago behar direla diozu...

Beharrak gero eta handiagoak dira. Egungo egoera ez da txantxetakoa, hamaika familiak ezin du aurrera egin, lana galdu duelako, etxe gabe gelditu delako... Familia batzuetako egoera gordina da. Etorkizuna iluna da. Urtetik urtera harrera familien beharra gehituz joan da zoritxarrez.

Jendea animatzen dut harrera guraso izatera. Lotua da, lan asko egin behar duzu baina badaki-

zu ume horiek ere euren eskubideak dituztela eta merezi dutela beste bizimodu hobeago bat. Mementu gogorrak izaten dira baina bai alaiak, onak eta goxoak ere. Niri behintzat asko erakutsi dit eta erabat betetzen nau esperientziak.

Interesatuak:

Tel.: 943 245 604

asociacionberoa@asberoa.com

www.asberoa.com

Olatuak, aparra eta txipriztiñak

Baserritxar eta kaletar gehixenok nahiko azale-
tik ezagutzen ditzugu itsasoko gora-beherak.
Maiñel jentiak, oster, ondotoxoz ezagutzen deu
itsasua, bere lantokixa da-eta. Biharko! Bestela, nekez
harrapatuko ditxu arraiñak, edo eguraldi txarraren
etorrerari berandu igarri ezker, akabo.

Negu-sasoi hontan indar handiz lehertzen diran *ola-
tuak* ezagutza horren adibide argixa dira. Haiziak itsa-
soko ura mobitzian sortzen dira olatuak. Baiña, ze
olato ezagutzen ditzugu?

Mutrikuko hitzik ezagunena *olatua* dan arren, *itsasua*
ere esaten zako. Olato txikixei *olastak* esaten dixue
mutrikuar batzuk. *Prixt!* lehertzen dira. Ipar makalak
edo bazter haiziak ateratzen deu olasta gehixen.

Baiña, biharbada, *katxopak* eta *arkumak* dira itsasuan
lehertzen diran olato txikixak izentatzeko hitzik eza-
gunenak. Maiñelek, batez ere lehelengo hitz hori era-
biltzen deue itsasua zuri-zuri jartzen deuen olatuak
aitxatzeko. Haizia dauala erakusten deue *katxopek*.
Itsaso bete katxopa ikusi ezker *katxopeixa* esaten
zako. Kaletar askok baiña, hala esaten deue: *han arku-
ma pillua!*

Olatua aguro samar mobitzen da, baiña bado beste
estilo bateko “olatua”: *bagia*. Itsasua zabal-zabal
datorrenian, horri *bagia* esaten zako. Noruestak sor-
tzen deu *bagia*. Lehertu gabeko olatuak dira *bagak*.
Azpikuak ateratzen deu *bagia*. *Azpikua* esaten zako
olatuen indarrari, azpiko itsasuari (‘mar de fondo’).
Zenbat eta indar gehixo azpikuak, *bagia* haundix.
Badirudi frantses hizkuntzatik datorrela *baga* hitza,
frantsesez olatuari “vague” esaten zako-eta.

Gure itsasertzera datozen olatuak hirunaka etortzen
ei dira, eta hiru *itsaso* pasautakuan barealdixa egitzen
deu. Sasoi baten, itsaso haundixa zanian, talaixeruak
barealdixaren berri ematen zixuen barkuei, eta horta-
rako bozinia jotzen zonan.

Baiña haiziek ezeze arraiñen ibillerek ere eragitzen
ditzue olatuak eta ur-mobimentuak. Lehengo maiñe-
lek adi-adi begiratzen zixuen itsasuari, arraiñen berri
izateko... Arrain-sardak jateko billa zijuazanian edo
izurdietatik ihesi zabiltzenian, ur-azalian ateratzen
zeuen zurrubilluari *ubilla* esaten zakon. *Han txatxa-
rrua ubilka!* Atun-ubillak eta berdel-ubillak ere bazo-
zen.

Maiñel batzuek, arraiñak ur azpitxik erten gabe ere,
zela edo hala igartzen zixuen zein arrain klase zan.
Talaixeruak, Alkolea gaiñeko Talaixatik *ubillak* ikusten
zitxuanian abixua ematen zonan, sua biztuta edo tele-
fonotik diar eginda.

Itsasua bare-bare zauanian arrain bakarren martxia
ere somatzen zeuen lehengo maiñelek. Konparaziotar-
rako, ur-azala baiño 20 edo 30 zentimentro beherago
igarixan zijuazen atunek formatzen zeuen ximur itxu-
rako olato txikixari *balbaia* esaten zixuen. *Han atun-
balbaia!* Ez bakarrik *balbaia*, xuabio edo txikixo bazan
olatotox hori, *erlaixa* esaten zakon. Larrixena *balbaia*
zan, eta fiñena *erlaixa*. Inportantia zan ikustia ze era-
tara —ze runbotan barruna— zijuan arraina, jakitzeko
etxadia handik edo hamendik egin bihar zan.

Aparra eta pitsa

Olatuak haitzen kontra lehertzen diranian *aparra*
lagatzen deue. Horri, maiñelek ez dixue esaten *pitsa*
(bitsa), izan ere, maiñelentzat *aparra* eta *pitsa* ez dira
bat. Barkua martxan dijuala itsasuan ateratzen doan
zer zuri horri ere *aparra* esaten dixue. Zein da ba, itsa-
soko *pitsa*? Azpiko itsasua (‘mar de fondo’) dauanian,
ur-azalian mantxa zurixa formatzen da (aparra dese-
gindakuan), horri esaten dixue *pitsa* arrantzaliek. Esa-
terako: *Alkolea parian pitseixa bado, kabraik eztezu
harrapatuko!*

Haiziak itsasoko ura altzatzen doanian, euri-likiañaren
estiloko ur-txantxak sortzen dira; horri, *bisutsa* esaten
dixue maiñelek. Itxura danez, *bítsa* eta *hautsa* hitzak
doz horren atzian.

Bisutsa fiñena bada, itsasoko ur-tanta arruntei *txipriz-
tiñak* esaten zakue, eta olatuek barkua jotzen deuenian
barrura sartzen dan itsasoko urari *partaria* esaten
zako. Traiñeru eta batelei *palka* izeneko piezia jartzen
zakuen brankan, barrura partararik sartu ez zeizan.

Maiñel famelixei hondamena eta surflari askori goza-
mena eragin izan dixue olatuek gurian.

Baiña ez degu ahaztu bihar olatuak energia iturrixa
ere badirala, eta Mutrikuko dike berriko presio-turbi-
ñek energia elektrikua sortzen deuela. Horretan, lehe-
lenguetakuak izan gera European. Ez da gitxi.

Josu Larrañaga Arrieta

Gure errotak

Ziñua baserria eta bertako errota

Orain arte aipatu ditugun errota guztiak, Madalenakoa izan ezik, uraren indarrez mugitzen ziren. Baina Mutri-kun, motor baten indarrez ibilitako bi errota egon dira gutxienez, Ziñuakoa horietako bat izan zen.

Paraje ederrean dago Ziñua baserria. Olatz bailaran, dolina handi baten ertzean dago 450 urte baino gehiagoko baserri hau. Baserriaren inguruan (buelta osoan) natura da nagusi: txarak, zuhaitzak, zelaiak... Lasaitasun betean bizi dira bertakoak.

Gaur egun, baserrian bizi direnen aitona-amonak Olatz bailarako Aritza (Aritzaga) baseritik etorri ziren Ziñuara 1929. urte inguruan. Hain zuzen ere, Pedro Maria Txurruka (1893-1964) –“Aritza” ezizenez– harri-jasotzaile ospetsua, eta Maria Victoria Iriondo (1898-1950) emaztea.

Baserrira iritsi eta handik gutxira jarri zoan errota Pedro Maria Txurrukak. Bi harriko errota zen, gasolio edo diesel motor batekin ibiltzen zena. Transmisio-uhalak harrien azpian zegoen egurrezko *azenixa* mugitzen zoan. Familiaren kontsumorako erabiltzen omen zuten errota, artirina eta ogirina egiteko. Gaur egun, errota hondatuta dagoen arren, bertan daude errotaren elementu guztiak (harriak, poleak, *azenixa*...).

Ziñuako errotaren azenixa

“Aritza” harri-jasotzailea

Pedro Maria Txurruka Arriola harri-jasotzailea, Olatz bailarako Aritza baserrian jaio zen, hortik bere ezizena. Bereziki, ospetsu bihurtu zuen Itziarko Victor Zabala “Arteondo”ren aurka jokatu zuen apustua irabazteak. 1925eko martxoaren 15ean, Eibarko zezen-plazan, 3.000 ikusle baino gehiagoren aurrean, 15 arroako (187,5 kilo) harri errektangularra 21 aldiz altxatu zuen, 10 minutuko bi saiotan. Arteondok 13 altxa-aldi baino ez zituen egin. Apustua irabazi zueneko da Txurruka-Iriondo familiaren argazki polit hori, artean, Aritza baserrian bizi ziren.

Txurruka-Iriondo famelixa, Aritza baserrixan (1925)

Arteondoren aurkako apustu sonatua irabazitakoan, esker onez-edo, Zelaia abizeneko gizon batek esan zion argindarra eramango ziola Aritza baserriraino, eta gainera dohainik. Harrijasotzaileak erantzun zion nahiago zuela, berari hutsean baino, besteen moduan ordaindu eta Olatz bailara osora eramaten bazuen argindarra. Zelaiak, orduan, baldintzak jarri zituen, postea eta alanbreak bailarak berak jarri beharko zituela eta berak montatu eta argia botako zuela. 800 pezeta inguruko kostua izan zuen.

Ziñua baserrian, ia denetarik

Esan dugun bezala, apustu hori irabazi eta lau urtera Ziñua baserria erosi eta bertara aldatu zen familia. Euren kasa ederki moldatzen ziren Ziñuan, eta baserri autarkikoaren adibide paregabea da Ziñua: Karea egiteko *karabixa* dago bertan, antzina haize-ola izandakoa. Ogia erretzeko *labia* ere badaukate, baita Olatz, Ibiri eta Mijoko hainbat baserriko behiak perratzeko *perratokixa* ere. Sagardo gozua egiteko *tolaria* ere ez da falta. Sasoi baten, erropa zuriei mantxak kentzeko –*lixiba* egiteko– 1783 urteko *lixiba-harria* ere kontserbatzen dute bertan. Eta hori guztia gutxi balitz, “Aritza” harri-jasotzaile handiak bere entrenamenduetarako erabiltzen zituen hamabi harri ere bertan dauzkate, 10 kareharrizkuak eta beste 2 berunezkoak. Horiek jakinda, erraz ulertzen da gerra sasoiaren mutrikuek etxeari erdi-txantxetan esaten zioten izena: *Hotel Derrepente*.

Bai Pedro Mari “Aritza” aita, bai Pedro semea, trebeak izan ziren egurrarekin lan egiten, *baserri-arotzak* esaten zitzaizkien horrelakoei. Gurdi-ardatzak egiten zituzten, segak *eskuratzen* zituzten (kirtena jarrita lanerako moduan prestatu), etxerako bukoia –mila litro ingurukoak– ere eurek egin zituzten.

Hemen aipatu ditugun azalpen gehienak Pedro Txurruka Iriondo zenak (1920-2008) eman zizkigun, Pedro Mariren semeak, hain zuzen ere.

Javi Castro eta Josu Larrañaga

KALAPUTXI IGERIAN KRISIAREN ITSASOAN

Jasaten ari garen krisialdiaren ondorioz oparotasun aldia amaitu zenean, hainbat eta hainbat proiektu eta ekimen kolokan jarri ziren. Batzuk bertan behera gelditu ziren; beste batzuk, itolarrian. Zorionez, asko izan dira krisiaren zartadei ihes eginik egoera gogorrari egokitzen asmatu duten ekimenak. Mutrikun bertan, kulturaren, kirolaren eta hainbat gairen inguruan diharduten taldeek hor jarraitzen dute beren ekinean, batzuk beste batzuk baino osasuntsuago, baina denak ekinean. Horretan, seguraski borondatez dabilen jendeak egiten duen lan isil ederrak izango du zerikusirik, izan ere, diruak baino garrantzi handiagoa duten beste kontzeptu batzuk hartzen baitute lehentasuna: ilusioa, gogoia, eta helburu batzuekiko konpromisoa.

KALAPUTXI aldizkaria krisiaren atzaparretatik ihesi bidean jarraitzen asmatu duten ekimenetako bat izan da. 2001 urtean sortu zenean egin zen profesionaltasunerako hasierako planteamendua laster aldatu zen, eta 2002 urtean borondatezko lana hartu zen proiektuaren oinarri. Ordutik, halaxe dihardute aldizkariako lan-taldea osatzen duten kideek, borondatezko lanean.

Eta beharbada borondatezko lan horrek egin du posible dagoeneko 12 urtez gure herri-aldizkari hilabetero-hilabetero mutrikuar guztiengana ailegatzea, izan ere, aldizkaria egiteko behar den diru-kopurua handiegia ez izatea ahalbidetzen baitu. Kalaputxiren Aurrekontuak hiru zutabe izan ditu sorreratik: Publizitatea, Udalaren dirulaguntza eta Herri Erakundearen dirulaguntza (Foru Aldundia eta Eusko Jaurlaritza). Hasiera batean, hiru iturriek aurrekontuaren heren bana beteko zuten, baina Herri Erakundearen zatia herenaren azpitik ibiltzeak, Publizitate bidezko eta Udalaren ekarpenak handiagoak izatea eskatu du.

Krisiak sortutako egoeraren aurrean, esan daiteke Kalaputxirentzat gero eta garrantzi handiagoa hartzen duela publizitateak eta Udalaren laguntzak, zoritxarrez beste erakundearen laguntza gero eta txikiagoa delako. Aurten, adibidez, Eusko Jaurlaritzatik ez da euro bat ere jasoko.

ALDIZKARIAREN DIRU-ITURRIAK

PUBLIZITATEA

Herriatik eta herrirako egiten den aldizkari honentzat publizitateak lortutako diru-sarrera izan da garrantzitsuenak, guztiaren oinarri. Hori dela eta, herritar guztien aurrean agertu nahi zaie esker ona, hamabi urtetan zehar aldizkaria aukeratzearen mutrikuar guztiengana beren mezua eramateko. Krisia gora-behera, hamabi urtetan diru-kopuru beretsua jaso izan da iturri honetatik.

UDALAREN LAGUNTZA

Herriko proiektuen laguntzaile nagusi izan ohi den Udala ere hortxe egon da, urtero-urtero, gutxi gorabehera aldizkariaren gastuaren herena, %33, estaltzeko dirulaguntza emanda. Udalak, hortaz, mutrikuar guztiei euskarazko irakurgaia eskura jartzeko helburuarekin bat egin eta betetzen laguntzen du.

ERAKUNDEEN LAGUNTZA

Gipuzkoako Foru Aldundiak eta Eusko Jaurlaritzak urtero egiten dituzten dirulaguntza deialdien bitartez, Kalaputxik urtero izan du aukera, aurtengora arte, aurrekontuaren %30 era arteko diru-kopurua jasotzeko. Baina krisiaren ondorioak nonbait igarri badira, Erakundeek eman izan duten laguntzetan igarri dira. Oparotasun urteetan beste kopuru batzuk jaso baziren ere, 2013 urtean Aldundiaren laguntza aurrekontuaren %10ekoa izan da, eta Eusko Jaurlaritzak ez du laguntzarik eman.

Gizonezkoen
ileapaindegia

IMOTZ

Erdikokale, 34 - behea MUTRIKU Tel.: 943 60 41 62

HARPIDETZAK

Sorreratik nahi izan du Kalaputxi mutrikuar guztiengana ailegatu, baita herritik kanpo bizi diren herritarrengana. Bide honetatik, Kalaputxi Estatu Batuetara, Alemaniara, Estatuko hainbat herritara eta Euskal Herriko beste hainbatera ailegatzen da. Horretarako, bidalketa-kostuak ordaintzeko kuota bat ezarri zen eta hori gaur egun diru-sarrera garrantzitsua da.

ALDIZKARIAREN GASTUAK

Arestian aipatu bezala, hasierako lehen zenbakietan bakarrik aritu ziren profesionalak. Ondoren, lan guztia borondatezkoa izan da gaur arte. Herriko partiketa ordaintzen da soilik, baserrietakoa kideen artean zabaltzen baita.

Inprentako lana da ekidin ezin duguna, eta kostuak jaisten ahalegindu gara merkatua arakatuz. Urteetan maketazioa izan da beste ordaindu beharreko lan profesionala, azala ezik; baina, gaur egun, gure kideek hartu dute euren esku lan hori. Azken murrizketa orri kopurua jaitsita egin dugu: 28 orritik, 24ra.

Horrela, gure gastu nagusia, inprimategiaren eta herriko partiketarena, 1.450 eurora iristen da hilero;

horietaz gain beste gastu txikiak gehitzen zaizkigu, eta maketazioa egiteko beharrezkoa genuen ordenagailu bat erosteko eskatu genuen maileguari erantzuten ari gara.

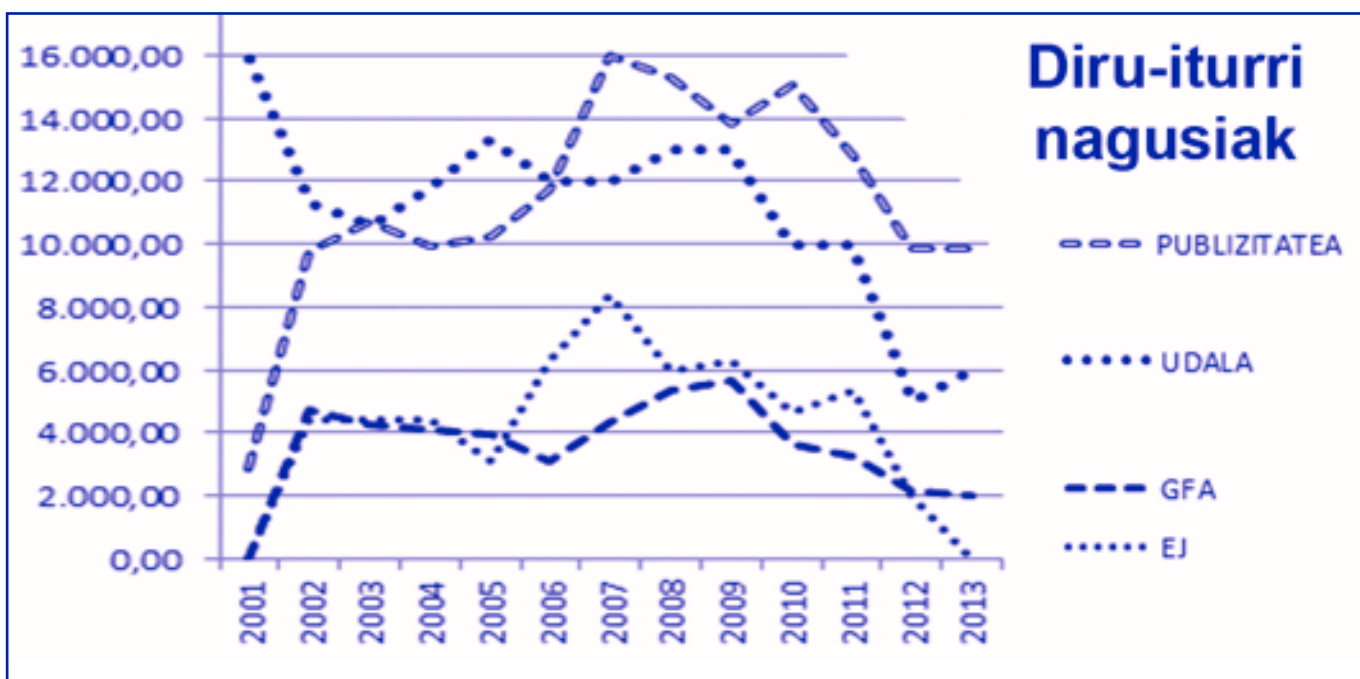
ETORKIZUNA

Hamabi urte eta gero, etorkizuna bide beretsutik espero da, nahiz eta estutasun ekonomikoa handitzen ari den azken boladan.

Lan taldea ere, arrazoi ezberdinengatik, murrizten joan da eta eskerrak hilero hilero erantzuten duten kolaboratzaile finak ditugun! aurrera egiteko ezinbestekoak baitira: IXA sexualitate eskola, Josu Larrañaga, Javi Castro, Iñigo Andonegi... eta beste batzuk hilero ez bada ere, tarteka beraien denbora dedikatzen dutenak.

Hauk esanda, bide batez hor doa gonbidapena: hilero hileroko konpromisoan edo tarteka lan pixkat egiteko prest dagoenari adierazi nahi diogu Kalaputxiko ateak zabalik daudela.

Kalaputxi eskerrak eman nahi dizkizue
aldizkari hau kaleratzea
posible egiten duzuen guztioi.

aparra
Jantziak eta pitxiak
Gazte eta helduentzako moda
BEHERAPENETAN GAUDE!
Erdiko kalea, 29 Tel.: 943 60 45 94

KALBAIXO JATETXEA
TELEFONOAK:
943 60 32 56
943 60 30 16
MUTRIKU

OKELAR ANAIK BERTSOPAPER SARIKETA 2013

1.Saria gaztetxoak

BERTSO ESKOLARA OSTIRALERO

Doinua: Ama begira zazu
Egilea: Irati Irizar

1
Ostiralero noa
bertso-eskolara
eta bertan hamabi
lagun batzen gara.

2
Bosterdietan denok
Luardo etxera,
bertan bertsolaritza
ondo ikastera.

3
Lehenengo egunean
ein genun montxorra;
Cocacola, patatak,
bizkotxo ederra.

4
Ondo pasatzen degu
guk irakasleekin:
Jone, Udane eta
Imanolerekin.

1.Saria helduak BERROGEI URTE

Doinua: Trumoiak ortzi beltzean hoska
Egilea: Mikel Arrillaga

1) Atzo parrandan barrutik busti,
edan genuen nahikoa whisky.
Championsera sailkatu eta
erre genuen Donosti (ber).
Gaur beste egun bat izango da
arras ezberdina, noski.
Sentitzen naiz oso gaizki.
Espidifen bi hartuta sofán
nago manta eta guzti. (ber).

3) Reala denez gure zorion
lagun zahar bati hotsegin nion
eta ligako partidurako
sarrerak hartu nizkion (ber).
Ardo, patxaran, whisky, zerbeza
eta bi puru handi on.
Gauari poza zerion.
Dena ematera joan ginen eta
denari eman genion (ber).

5) Berrogei urte, hau komeria!
Hankak minduta, beltz aurpegia.
Eta ez dakit nirea zer den
drama edo komedia (ber).
Burutazio ilunak ditut
eta hotza izerdia,
jakin nahi nuke egia:
Bizitza erdi pasa zait baina,
bizi ote dut erdia? (ber)

7) Sabel aldea ongi hazia
eta buruan ile eskasia,
kopeta zuri zimurtu horrek
ere galdu du grazia (ber)
Nahiz (e)ta burua eduki orain
tripak bezain nahasia,
pentsatzen nago hasia,
bajualdi hau ez dela soilik
juerga osteko krisia (ber).

9) Berandu egin baino lehenago
sofatik altxa, jota zeharo
eta hozkailuko Cocacolari
eman dizkiot lau trago (ber).
Parranda latzak mindu ninduen
espero baino gehiago,
baina negarra akabo,
hile zurien gisan adina
onartu beharra dago. (ber)

2) Hori bai manta txuri-urdina
izeba Luisak mimoz egina,
urtebetetze opari polit
maitatua, atsegina (ber).
Atzo garrasi, ohiau, birao.
Gaur kriston buruko mina.
Zein kontraesan gordina:
Atzo LO LO LO kantari eta
gaur lorik egin ezina (ber).

4) Zorabioak, tripa askeak,
botaka bota arte hesteak,
berrogei urte bete ditugu
ez gara horren gazteak. (ber)
Lekutan daude garai bateko
indarrak eta ospeak.
Beldurtzen gaitu hozteak
eta parrandak baino gehiago
irauten digu osteak (ber)

6) Ez liburu, ez haur ez arbola
eta ez dut eman inoiz odola,
neure enpresan lana, bi hobby:
poteoa (e)ta futbola (ber).
Jende ugari eza(g)utu arren
lagun onena, alkohola.
Eta ez badit axola,
orain zergatik ezin ditzaket
negar malkoak kontrola? (ber)

8) Parapenterik ez dut egin nahi
kirolerako ere ez naiz gai
eta ligatzen hasteko ere
ez daukat hainbeste dohai. (ber)
Inertziaren besotan hegan
ibili naiz garaiz garai,
eta gaur ez nago alai,
denbora ez da alferrik pasa
baina alferrik galdu bai. (ber)

10) Bihar eguna zabaldu ahala
ea gorantza doan morala,
ohera noa asmo sendoa
buru barruan dudala. (ber)
Errealaren bizimoduak
kezkatzen nauen bezala,
gaur erabaki dut hala:
Behingoz serio hartzea neure
bizimodu erreala. (ber)

Sexualitatea helduaroan: topaketa erotikoa klimateriotik aurrera

Kaixo! Beti pentsatu izan nuen inoiz ez nuela nire gurasoak bezala bukatuko: banadutako oheetan lo egiten eta senarrarekin harreman sexualik izan gabe. Izan ere, plazerrarekin lotu izan ditut hauek eta ez umeak izatearekin. Ordea, menopausia dudanetik deserosotasuna esperimentatzera iritsi naiz eta jada esango nuke ez daukadala desirarik. Emakume guztioi gertatzen al zaigu hau? Posible al nuke berriz ere harremanez disfrutatzea?

Eskerrik asko gugana jotzearen baina beste edozer esan aurretik argi utzi behar dugu erabilitako esaerak direla eta gure irudimena ere erabili behar dugula erantzuna emateko eta, ondorioz, hanka-sartzerik eginez gero berriz ere kontaktuan ezartzea eskatzen dizugu; zure errealitatea sakontasun gehiagorekin ezagutzeko.

“Harreman sexualak” diozunean konkretuki sarketari erreferentzia egiten diozula deduzitzen dugu, izan ere, ez daude menopausia¹ edo klimaterioa²-gatik bereziki deserosoagoak suerta daitezkeen keinu edo ekintza erotikoa. Eta hau bi arrazoi nagusiri zor diogu, gehienetan.

Alde batetik, klimaterioak eta menopausiak berezko dute estrogenoen jaitsiera, zuzenean baginaren lubrikatze gaitasunean eragiten duena. Nola ez, posible da jaitsiera honen efektua txikitzea, adibidez, urteetan zehar estrogeno proportzio altua duten jakiak kontsumituz³ edo “ordezkatzeko hormonaleko terapia” bat jasoz gero. Badaude ere, hormonon prozesuari berari jaramon egitea baino, nahiago dutenak “lubrikatzaile” artifizialek jo⁴ zuzenean sarketa baginalak orain gehigarri gisa behar duen lubrikazioa gehitzeko.

Ordea, emakume bakoitza mundu bat denez (gizon bakoitza den bezalaxe) posible da, hala ere, efektuak nabari igartzea eta, bereziki, lehendik lubrikazio gutxi zutenek deserosoago bizitzea.

Bestalde, beste puntu garrantzitsu bat ere badago, gorputzaren gora-behera hauei aurre egiteko oso baliagarria suerta daitekeena. Guk esaten dugu badaudela, muturreko adibideetara jota, topaketa erotikoa bizitzeko bi era: alpinistarena, hau da, mendi tontorra (sarketa) bilatzen duenarena eta perretxiko bilatzailearena, egun osoa pasa dezakeena

Hezkuntza

alde batetik bestera mendiko txoko guztiak esploratzen, presa gabe eta, bide batez, perretxikoak (plazerrak) aurkituz eta disfrutatuz.

Argi utzirik bi erak guztiz legítimoak direla, esan beharra dugu era desberdinetako pertsonak aurkitzerakoan bien gustuko topaketa erotikoa izateko zailtasunak dauden bezala, bizitzako momentu bakoitzak (adinagatik edota egoera pertsonalagatik) bere erraztasun eta zailtasunak ezartzen dituela. Kasu honetan, “alpinista”rentzat freno pixka bat ezartzen dion bizitzaren momentu bat dugu, perretxiko bilatzaileari berak gogoko duen modu horretan gozatzeko arrazoi perfektua ematen dion bitartean.

Hau da, bizitzako momentu honetan, exzitazioari denbora, baino, garrantzi gehiago emateko garaia iristen da, exzitazio eta lubrikazio maila altxatzeko, sarketa gozagarri bat bada helburua. Izan ere, gogoratu, sarketa ez diren beste hainbat ekintza erotiko daudela, lubrikazioarekiko hainbeste dependentzia ez dutenak eta, esperientzia desberdinak izanik, sarketaren plazer antzekoetara eraman gaitzakeenak.

Galderak egin edo zalantzak argitzeko:
ixasexualitateskola@gmail.com

1 Hitz honen inguruan, ohar txiki bat, izan ere, menopausia, 50 urte inguruko emakumeek bizitzen duten hilerokoaren betiereko desagertzea da.

2 Askotan bigarren hitz honi ere “menopausia” deritzogu. Klimaterioak barne hartzen du hormona, folikulu eta oboiztoen produkzioaren pixkanakako gutxiagotze prozesua, menopausiarekin bukatzen duena.

3 Interneten erraz aurki daitezke zerrenda anitzak. Jakirik ezagunen artean soja, marrubiak, sagarrak, patatak, arroza, berakatza,... ditugu.

4 Egun edozein denda erotikoa edota botikatan lor ditzakegunak.

DAVID
Zorionak etxeko mutil handi-handiari urtarilaren 28an 4 urte egingo dituzulako. Ondo-ondo pasa eta nahi beste matxo aita, ama, atxona, amona eta izekoren partez.

AIMAR
Abenduan urteak bete dituzulako, Zorionak! Markel eta Eñauten partez.

ANE
Zorionak eta txokolatzeko muxuak familiaren partez.

JUNE
4 urte potolo bete dituzulako zorionak! aitite, amama eta osabaren partez.

NAGORE
Zorionak eta mila muxu familiaren partez.

NEKANE
Zorionak eta ondo ondo pasatu zure urtebetetze eguna.

MILA
Familia osoaren partez, zorionak eta muxuak. Eutsi umoreari!

ITZIAR
Zorionak amona! segi holakotxe guapa urte askuan.

FATIMA
Eneko, Gorka eta Anerren partetik mila kilo zorion!

AINTZANE
Mutrikutik mila muxu eta zorion!

AMONA eta IRATI
Zorionak erregina eta printzesa! Muxuak familiaren partez.

IRAIDE
Zorionak Iraide! urtarilak 24an gure printzexiak 7 urte handi. Marrubizko muxu handi bat. Oskitz, ama eta aitan partez.

ELENA eta IRATI
Zorionak neguko bi lore politei! Familiaren partez.

Pol. ANTZOMENDI · Galdona bidea
MUTRIKU ☎ 943 60 31 86

gorritxuautoak@hotmail.com

Zure establezimenduaren berri mutrikuar guztiei emateko...

KALAPUTXI

Luardo etxea, behe · Barrenkale, 12 · Tel. 635748393
kalaputxi@topagunea.com

1985 Otsaileko elurtea

ANSORREGI

Oinetakoak

Erdiko kale, 9 - 943 60 33 42

Pikua

www.pikua.es

**JATETXEA
LANDETXEA**
apartamenduak
bezereentzako
aparkalekua

**eguneroko
menua**

**bereizitasuna
txerri txikia**
(enkarguz erreta, edo frijitua)

Laranga auzoa · Mutriku · Tel. 629105733 · luis@pikua.es

ZAINTZAKO BOTIKAK**URTARRILA: Gaueko 10ak arte**

20tik 23ra Zalduegi
 24tik 26ra Burgoa
 (zapatu goizian Apraiz)
 27tik 30era Otxagabia
 31 Apraiz

OTSAILA: Gaueko 10ak arte

1 eta 2 Apraiz
 3tik 6ra Burgoa
 7tik 9ra Zalduegi
 (zapatu goizian Otxagabia)
 10etik 13ra Apraiz
 14tik 16ra Otxagabia
 17tik 20ra Zalduegi
 21etik 23ra Burgoa
 (zapatu goizian Apraiz)
 24tik 27ra Otxagabia
 28 Apraiz

**Gaueko 10etatik
 aurrera
 ELGOIBARREN**
 ikus 4. orrialdea

SANTA ESKEA

Otsailaren 1ean
 Luardo etxe aurrean
 (paiten plazan)
 goizeko 10:00etan
 elkartuko gara.

**Animatu
 eta
 hurbildu!**

GUTUN LEHIAKETA

1. Hirurogei urtetik gorako edozein mutrikua-rrek parte har dezake.
2. Gaia librea da.
3. Parte hartzaile bakoitzak nahi beste gutun aurkez ditzake, euskaraz zein gazteleraz. Bi orri gehienez eta orrialde bakar batetik idatzita.
4. Gutunak jatorrizkoak eta argitaragabeak izan beharko dute. Ezizen batez izendatuta. Egilearen datu zehatzik ezingo da eman. Gutun azal itxi baten barruan, egileak bere izen-abizenak eta harremanetarako telefonoa jarriko ditu. Kanpoan berriz ezizena.
5. Gutunak Anaiarte Biltokira eraman edo korreoz bidali daitezke helbide honetara:
 Anaiarte taberna
 Beheko plaza
 20830 Mutriku
6. Sariak honakoak izango dira:
 1go saria: 150 euro
 2. saria: 50 euro
 1go Bazkidea: 100 euro
7. Lanak jasotzeko azken eguna martxoaren 19a izango da.
8. Sari banaketa maiatzaren 1ean egingo da.
9. Gutunak antolakuntzaren esku geratuko dira.
10. Informazio gehiago Anaiarte tabernan.

ANIMATU ETA PARTE HARTU!

emaiozu
euskarari

DEBABE UDAL EUSKALTEGIA

Matrikulaldia zabalik

Izena emateko epea
urtarriletik
otsailaren azkenera arte

Informazio guztia
emango dizugu.
Etor zaitez!

Sabanika aldapa 4 - Telf: 943 60 30 94 - eusk.mutriku@udal.gipuzkoa.net

beti gurekin, **KiRi**

IKASTOLAREN MATRIKULA KANPAINA

**Otsailaren 3tik
Otsailaren 14ra**

Ezagutu gaitzazu. Atakak zabalik ditugu

.....Euskal
irakaskuntzan

HAZI HEZI BIZI

